

М. С. Бандрівський

Висоцька культура

ВИСОЦЬКА КУЛЬТУРА – археологічна культура кінця середнього і пізнього періодів епохи бронзи та початку доби раннього заліза. Свою назву отримала від епонімич. пам'ятки – могильника поблизу с. Висоцьке Бродів. р-ну Львів. обл., дослідженого у 1895–97 *І. Шараневичем* та [М. Грушевським](#). Поширена у Пн.-Зх. Поділлі, Розточчі та пд. частині Малеого Полісся. Вперше зіставлення пам'яток здійснив [В. Гребеняк](#) (1915), комплексне опрацювання – *Т. Сулімірський* (1931), [В. Канівець](#) (1953), [Л. Крушельницька](#) (1976, 1985). Нині відкрито 9 могильників і бл. 15-ти поселень В. к. Житла – наземні та напівземлянк. із вогнищем на долівці, могильники – підкурганні (Івань, Городок, Красне) й ґрунтові. Достовірно відомо про 413 інгумац. поховань з 5-ти ґрунт. могильників (Чехи-Лугове, Висоцьке, Гончарівка, Золочів, Петриків). За способом захоронення поховал. пам'ятки В. к. поділяють на 4 групи: інгумац. поховання (одиначні, парні, групові); трупопалювал. і кремац.; перезахоронення поодиноких кісток; кенотафи. Виділяють 6 фаз розвитку В. к. Для перших двох – прото- і ранньовисоц. (1900– 1500 рр. до н. е.) – притаманний своєрід. стиль, який увібрав у себе центральноєвроп. (пізньоунетиц. і могилева культури) і центральносхідноєвроп. (рання білогрудів. культура) елементи. У ранньо- і пізньокласич. фазах розвитку (1550–1150 рр. до н. е.) більш відчутними стають впливи із ареалу сабатинів. культури і пізньобілогрудів. середовища (профіл. миски, прикраси, знаряддя праці), хоча зберігаються зв'язки із верхньодунай. регіоном і Сілезією (урнових полів поховань культури). У пізній та фінал. фазах розвитку В. к. (до 800-х рр. до н. е.) центральноєвроп. «стиль урнових полів» остаточно знівельовано потуж. впливами (зокрема й етніч.) із боку тогочас. культур укр. лісостепу та посиленням зв'язків із Передкавказзям (бронзові вістря стріл, залізні наверхшя списів, кам'яні циліндричні молоти, кам'яні булави, точильні бруски). В період НаВЗ та на поч. періоду НаС під впливом постбілогрудів. культури Середнього Придністров'я і Побужжя (непоротів. група пам'яток) на колиш. тер. В. к. відбулася зміна поховал. обряду (Жуличі, Лукаші, Лагодів, Винники), ідеол. уявлень, переорієнтація зовн. зв'язків. У цей час виникають Плісниське (180 га) і Кульчицьке (80 га) городища-гіганти. Відтоді і до кін. 6 ст. до н. е. на цій тер. поширюються пам'ятки черепин.-лагодів. групи, носії якої, разом із насел. Поділля і Пн. Буковини, ймовірно входили у військ.-політ. союз неврів.

Бібліографічний опис:

Висоцька культура / М. С. Бандрівський // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2005. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-34170>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).